

Monumentale waarden én energiewaarderegelingen in Krommestraat 32

Authentieke look door ingrijpende operatie

De restauratie van Krommestraat 32-34 leverde een prachtig pand op met goede energievoorzieningen en het nieuwe restaurant Madonna. 'Maar het bracht ons ook een heleboel nieuwe kennis en ervaring', aldus Flip van de Burgt, directeur van Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij. Vanaf deze zomer kan iedereen het resultaat van de ingrijpende restauratie bekijken - onder het genot van een Italiaanse versnapering.

Tekst Els Arends | Fotografie Steven van Kooijk

Krommestraat 32-34 staat bij Amersfoorters bekend als het Steven Volppand. Drie generaties Volp runden er vanaf 1936 achtereenvolgens een timmerwerkplaats, een hobbyzaak en een winkel voor kunstenaarsbenodigdheden. In 2015 sloot de zaak de deuren. Flip van de

Burgt besloot samen met compagnon Remco Strooij het pand een nieuw leven te geven. Rond de restauratie ontstond een bijzonder verbond, vertelt hij. 'De samenwerking met de gemeente, 033Energie en de toekomstige gebruikers was bepaald onconventioneel. Door het wederzijds vertrouwen kwamen we als bouwteam verder dan via de reguliere paden doorgaans het geval is.'

Ambities

De eerste stap was om het pand te ontdoen van alle toevoegingen, zodat de basis bloot kwam te liggen. 'We verenigden veel ambities op het gebied van energie, bouwhistorie, monumentale waarde en gebruikersgemak', zegt Flip van de Burgt. 'De gemeente was bereid coöperatief mee te denken. Gelukkig hoefden we niet van te voren alles in een vergunning vast te leggen. Tijdens het hele proces kon het bouwteam zijn ideeën bijstellen en bij onvoorziene problemen naar de beste oplossing zoeken.'

Datering

Na aanschaf ontdekte Flip dat hij echt iets bijzonders in handen had. Het pand is geen rijks- of gemeentelijk monument, maar bouwhistorisch onderzoek toonde aan dat het uit 1525 stamt.

Een kozijn plaatsen is precisiewerk.

*Een enorme stalen
constructie ondersteunt
de moerbinten*

033Energie

033Energie is een initiatief van bedrijfsleven en overheid met als doel inwoners van Amersfoort te helpen woningen en gebouwen energiezuiniger te maken. Iedereen met vragen over energie kan terecht op één plek. Amersfoort heeft zo'n zeshonderd monumenten. 033Energie wil graag laten zien hoe in monumenten energiemaatregelen kunnen worden toegepast, zoals bij de restauratie van Krommestraat 32. Op www.033energie.nl is het project stap voor stap te volgen.

Het voegwerk krijgt een knipvoeg.

In de middeleeuwse kelder is het stucwerk verwijderd. De kloostermoppen blijven in het zicht.

Met dendrochronologisch onderzoek kon verder worden vastgesteld dat een deel van de balken dateert uit 1390, en vermoedelijk afkomstig is uit een andere woning. Het pand bestaat uit een voorhuis op straatniveau en een achterhuis op grachtniveau, dat circa een meter tien lager ligt. Begin zeventiende eeuw werd het gebouw in tweeën gedeeld en kreeg het twee huisnummers. Tot nu. Want na de restauratie keert er nog maar één huisnummer terug, nummer 32. Met twee voordeuren, dat dan weer wel.

Constructie

Tijdens de ontmanteling bleek het pand dermate instabiel dat er veel constructieve maatregelen genomen moesten worden. De kapconstructie was als eerste aan de beurt. De moerbalken met sleutelstukken zijn oorspronkelijk, evenals de houten spanten. Het pand liep in het verleden door tot de achtergelegen Lange Gracht, maar is op zeker moment ingekort, waardoor aan de achterzijde een erf van circa vijf meter diep ontstond. Het kreeg toen een schilddak, opgebouwd uit de oude spanten, waarvan de telmerken wonderlijk genoeg niet meer logisch op elkaar aansluiten. Van de zijgevel aan de aanpalende steeg zijn de bovenste drie meter opnieuw opgemetseld met de oorspronkelijke kloostermoppen. In het metselwerk is een wapening verwerkt die de scheefstand van tachtig centimeter opvangt. Aan de buitenzijde wordt de plint van de zijmuur gestukt. De middeleeuwse kloostermoppen en twee ramen, die tevoorschijn kwamen bij het verwijderen van het pleisterwerk, blijven daarboven in het zicht.

Bij de herindeling krijgt het pand tot in de nok verspringende vloeren - split levels - wat het geheel een open karakter geeft. Om dit mogelijk te maken, is een enorme stalen constructie in het pand aangebracht, die onder andere de moerbinten in het midden van het pand ondersteunt.

In het voorhuis is een middeleeuwse kelder teruggevonden, compleet met prachtig gemetselde trap, zo bleek na het verwijderen van het puin waarmee hij was volgestort. De kelder werd ongeveer een meter verdiept om voldoende hoogte te creëren voor de toiletten. Vanwege het grondwaterniveau en de constructieve stevigheid kreeg het voorhuis onder de voorgevel en zijgevels een flinke betonnen bak als fundering. Ook het achterhuis werd hiervan voorzien. De gigantische betonnen kelderbak is bovengronds gebouwd en daarna in zijn geheel afgezonken.

Energie

Er zijn diverse ingrepen gedaan om het pand zo energieneutraal mogelijk te maken. 'De maatregelen zijn steeds doorgerekend door 033Energie, zodat we de energetische waarden konden afwegen tegen de monumentale waarden én de functionele waarden die ondernemers graag zien,' aldus Flip van de Burgt. De grote hoeveelheid warmte die de houtoven in de keuken van

De timmerman aan het werk.

Madonna gaat produceren, wordt via de schoorsteen teruggewonnen en opgeslagen in watertanks, die in de kelder staan. Onder de betonnen fundering, in het zand, ligt een slangennetwerk gevuld met water dat gebruikt kan worden om het pand in de zomer te koelen of in de winter te verwarmen. Er zijn verschillende isolatiematerialen toegepast, zoals een nieuw type dat is ontwikkeld voor de ruimtevaart en door zijn dunheid subtiel invoegbaar is in een dakconstructie. De voor- en achtergevel hebben sinds kort aan de binnenzijde een voorzetwand van kalkhennepblokken, die zowel op akoestisch,

bouwfysisch, thermisch als milieutechnisch gebied bijzondere kwaliteiten hebben. Ze zijn goedkoop en, wat voor het monument heel belangrijk is, de vochtbalans van de gevels wordt er veel beter mee gereguleerd dan met een traditionele

De warmte van de houtoven wordt opgeslagen in watertanks

gevelisolatie. Daardoor is er nu veel minder kans op houtrot door condensvorming.

Op energiegebied is er veel winst behaald, maar het bouwteam is ook tegen de grenzen van de mogelijkheden aangelopen, vertelt Flip. 'De ambitie was om te stoppen met aardgas. Technisch kan het, maar het energienet is niet toereikend voor het verwachte stroomverbruik voor de keuken van Madonna. Nul op de meter gaat waarschijnlijk niet helemaal lukken, maar we zijn tevreden met wat we hebben bereikt.'

Voor meer informatie over Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij: www.vandeburgtstrooij.nl

Vakgroep Restauratie

Bouw- en Restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij uit Amersfoort is aangesloten bij de Vakgroep Restauratie, de landelijke branchevereniging van erkende restauratiebouwbedrijven. De vijfendertig leden van de Vakgroep Restauratie nemen samen tweederde van de restauratiebouwproductie in ons land voor hun rekening, variërend van onderhoud en restauraties van woonhuizen tot herbestemmingen van fabriekscomplexen en kerken. De Vakgroep zet zich al ruim zevenendertig jaar in voor het waarborgen van kwaliteit, innovatie, het behoud van ambachtelijk vakmanschap en treedt op als belangenbehartiger en gesprekspartner binnen de restauratie- en monumentenwereld. De leden van de Vakgroep Restauratie voldoen aan strenge kwaliteitsnormen. Lees meer op www.vakgroeprestauratie.nl

**Vakgroep
Restauratie**

Partners in restauratie,
onderhoud en herbestemming